

Dokumentati3n:

Álmanakkarnir hjá Niels Skaale

Dokumentreferenca:

Dokumentini í hesum pakka á History :

Tað fotograferaða og fotokopieraða tilfarið, á heimasíðuni hjá History nevnt:

A: **Álmanakki 1816**, refererast soleiðis:

Guttesen, R., edit (2009): *Niels Skaale: Álmanakki 1816. Fotografisk ekstrakt.*

Føroya Landsbókasavn. Internet dd.mm.yy. <History.fo>

B: **Álmanakki 1819**, refererast soleiðis:

Guttesen, R., edit (2009): *Niels Skaale: Álmanakki 1819. Fotografisk ekstrakt.*

Føroya Landsbókasavn. Internet dd.mm.yy. <History.fo>

Tað reinskriavaða og redigeraða ekstraktið fyri 1816 og 1819, á heimasíðuni hjá History nevnt:

C: **Veðrið 1816**, refererast soleiðis:

Guttesen, R. edit. (2009): *Vejrforhold på Færøerne 1816; Dataekstrakt fra Niels*

Skaales almanak 1816. Føroya Landsbókasavn. Internet dd.mm.yy,

<History.fo>

D: **Veðrið 1819**, refererast soleiðis:

Guttesen, R. edit. (2009b): *Vejrforhold på Færøerne 1819; Dataekstrakt fra Niels*

Skaales almanak 1819. Føroya Landsbókasavn. Internet dd.mm.yy,

<History.fo>

Specifikati3n av dokumentunum

- **Lokalisering av dokumentum.**

Bókin er at finna í handritasavninum á Føroya Landsbókasavni í Handritapakka, merktur bókstav G. Endurgevingin her á History er við loyvi frá FLB.

- **Eigari og innihald:**

Tað er Niels N. Skaale, sum var hosutakari í Kongaliga Einahandlinum í Tinganesi, sum hevur gjørt og ført hesar álmanakkar árinum 1808 til 1822.

Hetta er ein lítill bók, umleið 6 x 5 centimetrar, sum er samansett av heftum (álmanakkum) hvørt uppá 12-15 síður. Inn ímillum eru nakrar prentaðar síður. Men sum heild eru síðurnar hondskriavaðar, helst er tað Niels Skaale sjálvur, sum hevur skrivað.

Flestu árinu er lítið og einki noterað. Til dæmis er í 1813 og 14 bertnoterað um kirkjudagar og mánafasur. Okkurt hendinga notat er um skip. Tann 9. august "*kom Skonnerten Suderöe*", og aftur 11. august "*kom Skonnerten igen*". Í 1822 eru aftur eitt sindur um skip, grind og skiparar verða nevndir: Lindved og Bang. Men árinu 1816 og 1819 víkja frá, tí har eru notatir um veðrið.

- **Um 1816-álmánakkan**

Fimtan opnur eru fotokopieraðar á Bókasavninum í 2000. Í 2009 eru hesi kopi scannaði og snøggaði til. Tað sær so út um kalendara-partin (tað sum plagar at vera prentað), at hann hevur skrivað av eftir onkrari prentaðari bók, og skrivar 'prent-bókstavir' og ikki vanliga gotiska hondskrift.

Bókin er skipað so, at ein mánaður er á hvørjari opnu, býtt í vikur. Mánaðurin er nevndur bæði við tí vanliga (latínska) navninum, Januari, Februari avfr., men eisini við tí traditionella danska, har nevndu mánaðir eita Glugmaaned og Blidemaaned.

Kirkjuhøgtíðir eru skrivaðar inn, til dæmis Nytaar, Hellig 3 Konger, Kyndelsmisse og fleiri.. Fast er eisini, at skriva mánafasurnar: Første, Fuld, Sidst og Nye. Haraftrat er klokku tíðin noterað, og ein lítil tekning er av Mánanum í nevndu fasum.

Notatir um veður.

Vanliga eru 2-3 reglur við fáum orðum skrivaðar í hvønn vikuteig, Sum til dæmis í fyrstu viku av januar: Tyk Luft med / Taage og Riimfrost / Snee Frost. Hesi notatir eru skrivað við somu skrift sum tey hondskrivaðu mánaðarbløðini, og henda skriftin er at kalla jøvn gjøgnum alt árið. Hetta virkar løgið, tí um hann hevði skrivað eina viku í senn, hevði skriftin helst verið meira broytilig. Kann tað hugsast, at hann hevur "skrivað alt inn", tá árið var liðið? Ella eru onnur forkláring?

Bert í einum føri skrivar hann partvís við vanligari gotiskari hondskrift. Út fyri 8. og 9. mars er skrivað NB: *Stærk Snee* ('Stærk' er tó við prentaðum bókstavum). Innihaldi um veður er samlað, sett í tabel og skrivað út í skjalinum: **Veðrið 1816**

- **Um 1819-álmánakkan**

Hesin álmánakkinn er gjørdur uppá sama máta sum hin fyrri frá 1816. Alt tað fasta hondskrivað við prent-bókstavum. Men notatir um veður er við vanligari gotiskari hondskrift.

Nakað er í vikuni 25. til 32. juli, sum er ringt at lesa. Tað er eitt persónligt notat og nøkur orð um veðrið, sum eru flættað saman. Um veðrið skrivar hann í viku 29, 30 og 31: "*Derefter / smukt /xxx og meget varmt/ Vejrlig.*" Har sum x'ini

standa, lesi eg hetta (aftaná 7. S. d e Trinitatis) "*den Dag er jeg / indskrevet til ægteskab*"

Har umframt er ein setningur skrivaður úr fyri 7., 8. og 9. oktober. Tá ovasta og niðasta regla, sum tilsamans siga: "*Luft med ... vinde mest / fra Vesten,*" eru tiknar fyri seg, so lesi eg setningin: "*Den dag er mit Bryllob / staaed / berammet hertil . Gud give / Ljckke.*" Hetta kann útleggjast so, at fyrst hevur brúdleypið verið 'berammet', og síðan, tá hann varð giftur, hevur hann sett inn millum reglurnar: 'staaed'.

Innihaldi um veður er samlað, sett í tabel og skrivað út í skjalinum **Veðrið 1819**

- **Um reinskrivingina og ekstraktini**

Undirritaði Rolf Guttesen hevur reinskrivað tilfarið og lagt til rættis til at leggja út á History.

- Eg havi extraherað alt um veður, sum eru fá orð hvørja viku.
- Tilfarið er sett upp í tabel við dato, vikum og mánaðum. Hvørt sær fyri 1816 og 1819
- Álmanakkin er skrivaður á donskum, og soleiðis er alt eisini endurgivið her
- Reinskrivingin er bókstava- og linjutrúgv .

- **Viðgjørt aðrastaðni?**

Upplýsingarnir fyri 1816 hava verið prentaðir eina ferð í Frøði. Tilfarið bleiv brúkt til at lýsa árið 1816, men ikki viðgjørt.

Referenca: Guttesen, R. (2001): *Árið uttan summar*. Frøði 1/2001, pp 20-25.

Vinarliga

Rolf Guttesen

8. december 2009

rg@geo.ku.dk

###